

DOEPAK

DuP_AK DoeP_AK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUISELKRANTKRABEL) DoeP_AK DuP_AK
Nr. 149a

Beste wensen: een nieuw jaar

Jan Klaassen is de hoofdfiguur in de oud-Hollandse poppenkast en in de tweede helft van de zeventiende eeuw ontstaan. Hij heeft een bochel, een grote rode drankneus en draagt een bont pak. Op zijn hoofd zit een naar voren staande puntmuts met een belletje. Jan is een echte Amsterdamse volksjongen, niet op zijn mondje gevallen en vol humor. Wie hem onrecht doet, kan rekenen op zijn spot of op een pak rammel. De *knuppel* is een belangrijk attribuut in het volkspoppenspel. Bij de *handpop* wordt dit slagwapen tussen de handjes van de pop geklemd. Het hanteren van de knuppel varieert van een ritmisch bewerken van het achterhoofd van de tegenstanders tot het prikken in diens buik. De *duivel* is een bekende verschijning in het traditionele poppentheater. Hij maakt het de hoofdpersoon lastig, maar deze is hem steeds te slim af. Jan Klaassen is 'voor de duivel niet bang'.

Wil je meer te weten komen over (volks)poppenkastfiguren? Raadpleeg het poppentheater-abc op een van onze websites: www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl, www.poppenspelmuseum.nl of www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2. Tekst: Otto van der Mieden © (2009).

Illustratie: Elsje Zwart ©, Haarlem (2009). Applaus!

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspoorboekje goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: dogpak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd: de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doodsde stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.